

Avgränsning av en boplats vid

Hallunda gård

Arkeologisk förundersökning i avgränsande syfte av del av
boplats RAÄ Botkyrka 803, fastigheten Hallunda 4:34,
Botkyrka kommun, Stockholms län.

Kjell Andersson

Avgränsning av en boplats vid

Hallunda gård

Arkeologisk förundersökning i avgränsande syfte av del
av boplats RAÄ Botkyrka 803, fastigheten Hallunda 4:34,
Botkyrka kommun, Stockholms län.

Omslagsbild: Vy över förundersökningsområdet. Foto från norr.

Innehåll

Sammanfattning	7
Bakgrund	7
Kulturmiljö och tidigare undersökningar	7
Syfte och förutsättningar	7
Metod	7
Resultat	7
Utvärdering	8
Referenser	9
Arkiv	9
Administrativa uppgifter	9
Bilaga	
<i>Bilaga 1. Schaktplan och schakttabell</i>	11

Figurförteckning

Figur 1. Undersökningsområdets läge markerat på Terrängkartan.	6
Figur 2. Fornlämningens läge markerade på Fastighetskartan.	6
Figur 3. Stolphålet i schakt S3.	8
Figur 4. Berghällen i schakt S2. Foto från väster.	8

Fig 1. Undersökningsområdets läge markerat på Terrängkartan, skala 1:xx xxx.

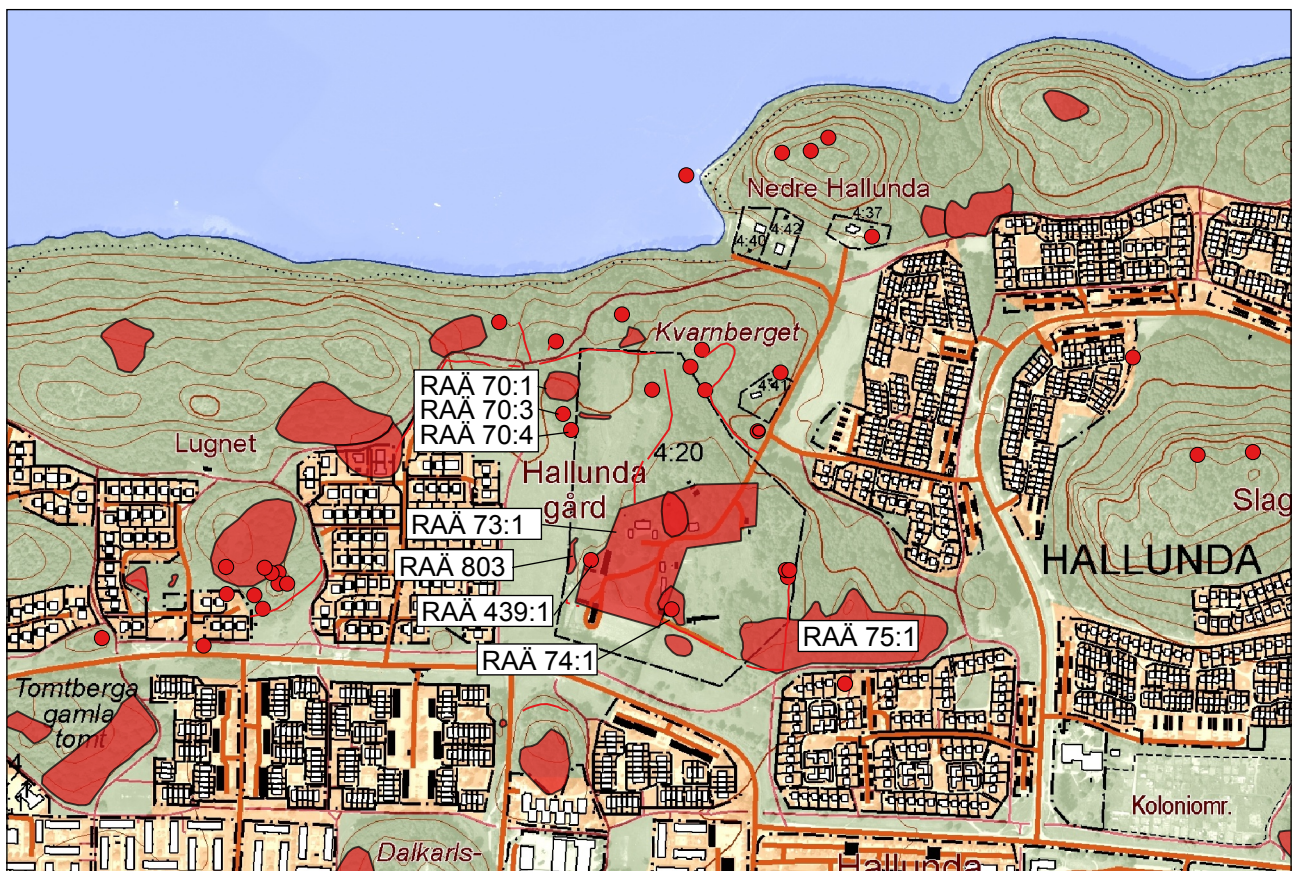

Fig 2. Fornlämningens läge markerat på Fastighetskartan, skala 1:10 000.

Sammanfattning

Arkeologistik har enligt ett beslut från Länsstyrelsen genomfört en arkeologisk förundersökning i avgränsande syfte av en boplatz vid Hallunda gård i Botkyrka inför planerad nybyggnation. Boplatsen, som har fått RAÄ-nr Botkyrka 803 i FMIS, påträffades våren 2017 i samband med en tidigare förundersökning inom en angränsande fastighet (se Andersson 2017, objekt FU1). Förundersökningen genomfördes under två dagar i mitten av juli. Botkyrka kommun svarade för förundersökningskostnaderna.

Förundersökningsområdet utgjordes av tidigare åkermark till Hallunda gård, men som nu utgör ett grönområde/parkmark mellan gården och den småhusbebyggelse som uppfördes väster om gården under 1970-talet. Förundersökningen visade att boplatsens nordvästra del sannolikt har sträckt sig in på den aktuella fastigheten, men att inga kulturlager finns bevarade inom denna. Vid förundersökningen framkom endast ett stolphål samt enstaka skärviga och skörbrända stenar i några intilliggande schakt. Boplatsindikationerna upphörde då undergrunden övergick från mo eller silt till styv lera mot väster och söder.

Bakgrund

Botkyrka kommun planerar byggnation kring Hallunda gård i Botkyrka. Inom området finns ett flertal fornlämningar och avsikten är att flertalet ska bevaras inom detaljplanelagt område. RAÄ Botkyrka 803 (objekt FU1) framkom vid en avgränsande förundersökning som utfördes under våren 2017 för intilliggande fastighet (se Andersson 2017). Lämningen bedömdes fortsätta över fastighetsgränsen. Länsstyrelsen har därför beslutat att en kompletterande förundersökning i avgränsande syfte ska göras inom den aktuella fastigheten (Beslut 2017-06-27, dnr 43112-24478-2017). Enligt samma beslut tilldelades Arkeologistik AB att utföra förundersökningen.

Kulturmiljö och tidigare undersökningar

För beskrivningar av områdets topografi och kulturmiljö samt tidigare arkeologiska undersökningar hänvisas till de två utredningsrapporter som berör området samt den tidigare genomförda förundersökningen (Ählström 2011, Andersson 2016, Andersson 2017).

Syfte och förutsättningar

Syftet var att avgränsa fornlämningen RAÄ Botkyrka 803 inom fastigheten Hallunda 4:20 för att Länsstyrelsen skulle kunna bedöma om den skulle komma att beröras av planerad bebyggelse.

Metod

Förundersökningen genomfördes genom sökschakt med maskin. Schakten grävdes ned till anläggningsnivå eller ned till antropogent opåverkade marklager i de fall inga anläggningar eller kulturlager påträffades. Schakt och framkomna anläggningar mättes in med RTK-gps och beskrevs i text. Valda schakt och anläggningar fotograferades med digitalkamera. Samtliga schakt återfylldes i samband med förundersökningen.

Resultat

Vid förundersökningen grävdes totalt 14 schakt med en sammanlagd schaktyta om ca 263 m² längs med boplatsens västra sida (bilaga 1). Schakten var 5 - 13 meter långa och i allmänhet 2 - 2,5 meter breda och 0,3 - 0,4 meter djupa. Markslagen utgjordes i de norra delarna av mo och silt, men övergick i lera mot väster och söder. I endast ett av schakten (S3) framkom en förhistorisk anläggning i form av ett stenskott stolphål (A1, figur 3). I schaktet fanns inget bevarat kulturlager, men enstaka skärviga och skörbrända stenar i det överliggande ploglagret antyder att ett sådant kan ha plöjts bort. I ytterligare ett par schakt förekom skärvsten i ploglagret (S5 och S7). Inga fynd påträffades. Mycket överraskande framkom en berghäll direkt under torven i schakt S2. Då det finns flera hållristningslokaler i närområdet (RAÄ Botkyrka 74:2, 439:1 och 643) borstades hällen

av för kontroll. Inga hållristningar påträffades. Hällen schaktades dock inte fram i sin helhet.

Stolphålet A1 samt skärviga och skörbrända stenar i schakten S3, S5 och S7 visar att boplatsen i sin nord-västra del delvis har sträckt sig in på den aktuella fastigheten, men att den i denna del i stort sett är helt bortodlad. Utifrån resultaten av den nu genomförda och den tidigare förundersökningen tycks boplatsens utbredning till viss del ha styrts av marklaget på platsen. Boplatsindikerande anläggningar och fynd upphörde helt då undergrunden övergick från mo eller silt till styv lera mot väster och söder.

Fig 3. Stolphålet i schakt S3.

Utvärdering

Vid förundersökningen framkom endast en förhistorisk anläggning i form av ett stolphål. Anläggningen visar tillsammans med skärvig och skörbränd sten i ploglagren i några intilliggande schakt att boplatsen till en mindre del har sträckt sig in på den aktuella fastigheten, men att boplatsen i denna del är kraftigt skadad av plöjning.

Förundersökningen genomfördes enligt projektplanen, dock blev den totala schaktytan något mindre än planerat, vilket främst berodde på fornlämningens ringa omfattning inom fastigheten.

Fig 4. Berghällen i schakt S2. Foto från väster.

Referenser

Andersson, K. 2016. *Gravar, boplats och bebyggelse lämningar vid Hallunda gård.* Arkeologisk utredning etapp 1 och 2 inom fastigheterna Hallunda 4:20 och 4:34, Botkyrka socken och kommun, Stockholms län. Arkeologistik, Rapport 2016:31.

Andersson, K. 2017. *Gravfält, boplats och ett härdgroppssystem vid Hallunda gård.* Arkeologisk förundersökning i avgränsande syfte av RAÄ Botkyrka 70:3-4, 73:1, 74:1, 75:1 och 439:1 samt av objekt 3 och objekt KM 9 inom fastigheten Hallunda 4:20, Botkyrka kommun, Stockholms län. Arkeologistik, Rapport 2017:13.

Ählström, J. 2011. *Hallunda gård.* Arkeologisk utredning etapp 1, Hallunda 4:20, 4:34, 4:37, 4:40, 4:41 och 4:42, Botkyrka socken, Botkyrka kommun, Södermanland. Stiftelsen Kulturmiljövård, Rapport 2011:63.

Arkiv

Fornminnesregistret (FMIS), Riksantikvarieämbetet

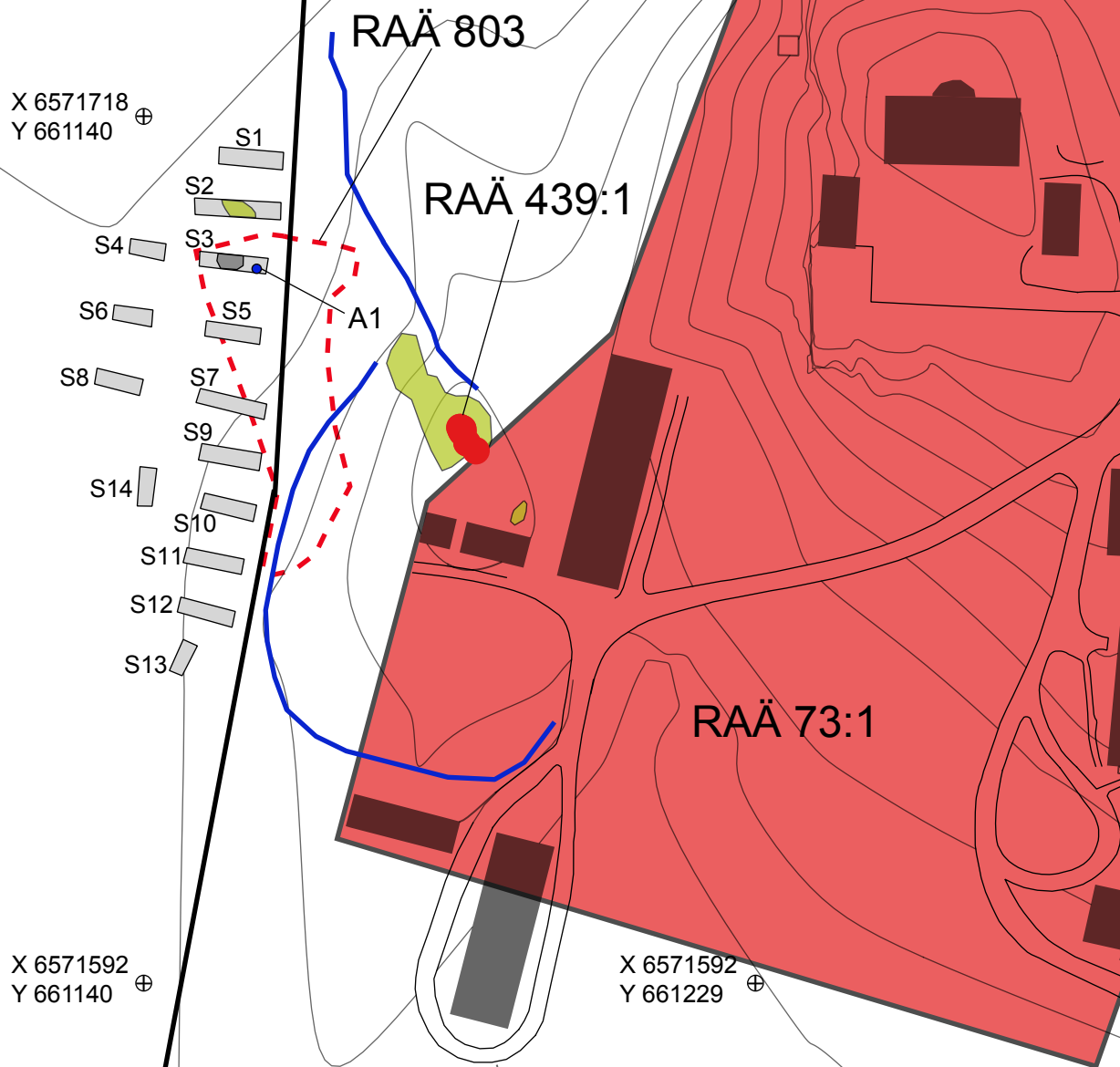
Administrativa uppgifter

Länsstyrelsens beslut, dnr	43112-24478-2017
Beslutsdatum	2017-06-27
Arkeologistik, projektnr	AL 2017.31
Exploator	Botkyrka kommun
Landskap	Södermanland
Kommun	Botkyrka
Socken	Botkyrka
Fastighet	Hallunda 4:34
Fornlämning	RAÄ Botkyrka 803
Typ av undersökning	Arkeologisk förundersökning i avgränsande syfte
Läge	Ekonomiska kartan 10I 4d SV (RT90)
Koordinater	E 661157, N 6571699 (Sveref 99 TM)
Omfattning	Schaktad yta: ca 263 m ²
Fältarbete	19 – 20 juli 2017
Personal	Kjell Andersson (projektledare), Göran Wertwein
Underkonsulter	J-E Johanssons Åkeri Rö
Arkivmaterial	Utöver denna rapport föreligger inget arkivmaterial. Mätfiler och digitala fotografier förvaras tills vidare hos Arkeologistik AB.
Fynd	Inga fynd påträffades

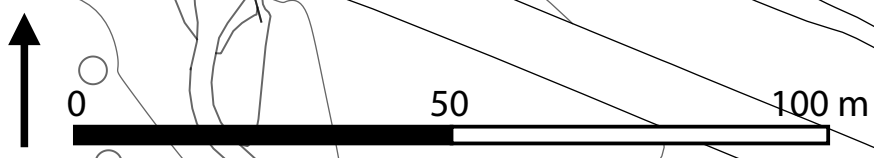
Bilaga

Bilaga 1

Schaktplan, skala 1:1000 och schakttabell

- Schakt
- Berg
- Anläggning
- Störning
- Påförda massor
- - - Ny fornlämningsbegränsning

Schakt	Storlek (m2)	Djup (m)	Beskrivning
1	21	0,25 - 0,5	Fyllning av brun myllig mo/lera, 0,25 - 0,3 m, med inslag av stenar och enstaka små tegelfragment. Botten av gulbrun mo övergående i lera i väster.
2	29	0,05 - 0,35	Fyllning som S1. Botten i schaktets östra del av mo, i väster av silt. Centralt i schaktet framkom en berghäll direkt under torven. Berghällen, som sträckte sig ca 3 m i schaktet, borstades av, men inga ristningar påträffades. I schaktets östra del framkom ett täckdike.
3	22	0,2 - 0,3	Fyllning som S1, men med enstaka skärviga och skörbrända stenar. Botten av mo i östra delen, i väster av silt. I schaktets östra del framkom ett stolphål (A1), ca 0,4 x 0,3 m stort och skott med fyra 0,05 - 0,2 m stora stenar. I schaktets centrala del framkom en sentida nedgrävning fylld med lera, grus och stenar.
4	11	0,3 - 0,4	Fyllning som S1. I fyllningen förekom även enstaka skärvor yngre rödgods och buteljglas, samt någon enstaka skärvig sten. Botten av ljusbrun lera.
5	18	0,4	Fyllning som S1, men i schaktets östra del förekom även relativt många skärvstenar. Botten av gulbeige silt. I schaktets östra och centrala delar framkom tidigare dikesbottnar.
6	14	0,3 - 0,4	Fyllning som S1, botten av lera.
7	25	0,3 - 0,4	Fyllning som S1, men i fyllningens östra del förekom även enstaka skärviga och skörbrända stenar. Botten av gulbeige silt. I schaktets västra del framkom en dikesbotten. Tegel förekom ända ned i schaktbotten.
8	19	0,5 - 0,6	Fyllning av brun lera med småsten och tegelfragment, ca 0,5 m. Botten av lera.
9	20	0,3	Fyllning av brun lera med småsten och inslag av sentida material, främst tegelfragment, men även enstaka flintgods, porslín och en hästkosöm. Botten av mörkbrun varvig lera.
10	18	0,3	Fyllning som S9, men endast enstaka tegelfragment. Botten brunröd - beige varvig lera.
11	20	0,3	Fyllning som S10. Botten av brunröd - beige varvig lera övergående i mörkbrun styv lera mot öster.
12	19	0,25	Fyllning och botten som S10.
13	12	0,25 - 0,3	Fyllning och botten som S10.
14	15	0,4	Fyllning och botten som S10.